

Aanpassingen in besluit kapitaalverzekeringen

12-04-2023 | Door Kees van Oostwaard werkzaam bij
Fiscale Zaken Athora

De staatssecretaris van Financiën heeft in maart 2023 met aanpassingen op het besluit kapitaalverzekering¹ een drietal goedkeuringen gepubliceerd. Het gaat bij deze goedkeuringen specifiek om de kapitaalverzekering eigen woning (KEW), de spaarrekening eigen woning (SEW) en het beleggingsrecht eigen woning (BEW).

Het besluit² is op 25 maart 2023 in werking getreden.

Aflossing eigenwoningschuld voor uitkering KEW (onderdeel 4.9 besluit)

In de praktijk komt het regelmatig voor dat eerst de eigenwoningschuld wordt afgelost, en pas daarna de KEW (en daaronder worden ook de SEW en de BEW begrepen) wordt afgelost. Strikt genomen voldoet de KEW daarmee niet aan de voorwaarden voor de vrijstelling. Staatssecretaris van Rij beschrijft twee situaties waarin toch de vrijstelling mag worden toegepast.

Eigenwoningschuld wordt afgelost met verkoopopbrengst en daarna komt KEW tot uitkering (onderdeel 4.9.1 besluit)

Als de eigenwoningschuld direct wordt afgelost met de opbrengst van de verkoop van de eigen woning, is er daarna geen eigenwoningschuld meer. Als vervolgens de KEW tot uitkering komt “als de verzekeringnemer of zijn partner een nieuwe eigen woning heeft”, voldoet de KEW niet de voorwaarden voor een vrijstelling van de uitkering. Immers, de verkoopopbrengst is gebruikt voor aflossing en niet de uitkering van de KEW. De staatssecretaris acht dat ongewenst en keurt daarom goed dat de vrijstelling toch kan worden toegepast. Daarvoor gelden wel voorwaarden. Zo moet de uitkering uit de KEW plaatsvinden binnen een redelijke termijn na het tijdstip

¹ Besluit van 15 mei 2017, nr. 2017-81019, Stcrt. 2017, nr. 28246

² Besluit van 16 maart 2023, nr. 2023-27660, Stcrt. 24 maart 2023, nr. 8905

waarop de eigenwoningschuld is afgelost. De staatssecretaris vindt een termijn van zes maanden na het tijdstip waarop de eigenwoningschuld is afgelost redelijk. Verlenging is mogelijk, mits de belastingplichtige aannemelijk maakt dat een langere termijn niet aan hem/haar te wijten is. Ook moet aan de overige voorwaarden voor een vrijstelling worden voldaan.

Commentaar

Het is goed dat de zinsnede “als de verzekeringnemer of zijn partner een nieuwe eigen woning heeft”, is opgenomen. Als de belastingplichtige namelijk (al dan niet tijdelijk) naar een huurwoning zou verhuizen, dan geldt de verhuisregeling, die overigens soepeler is dan de hiervoor besproken goedkeuring.

Aanbieder KEW stelt als voorwaarde dat eigenwoningschuld moet zijn afgelost voordat KEW tot uitkering komt (onderdeel 4.9.2 besluit)

De tweede goedkeuring ziet op de situatie waarin de aanbieder van het product alleen de mogelijkheid tot uitkering van de KEW geeft nadat de eigenwoningschuld is afgelost. In zo'n geval lost de belastingplichtige zijn eigenwoningschuld eerst af uit eigen middelen, waardoor geen recht bestaat op de uitkeringsvrijstelling.

Ook die situatie acht de staatssecretaris ongewenst. Onder dezelfde voorwaarden als in onderdeel 4.9.1, aangevuld met de voorwaarde dat de belastingplichtige aannemelijk kan maken dat de aanbieder enkel de mogelijkheid geeft tot uitkering van de KEW als de eigenwoningschuld is afgelost, keurt hij goed dat de vrijstelling behouden kan blijven.

Commentaar

De vraag is waarom de staatssecretaris als aanvullende voorwaarde benoemt dat de aanbieder de voorwaarde stelt dat eerst de eigenwoningschuld moet worden afgelost. Het zou wat mij betreft logischer en praktischer zijn dat het voldoende is dat een KEW tot uitkering komt binnen de genoemde termijn van zes maanden (met eventuele uitbreiding van die termijn indien aannemelijk is dat een overschrijding van de termijn niet aan de belastingplichtige te wijten is) voor toepassing van de vrijstelling. Economisch bezien is sprake van gelijke situaties, die zich overigens in de praktijk niet op grote schaal zullen voordoen. Maar het verschil is wel lastig uit te leggen aan klanten/belastingplichtigen.

Voorbeeld

Een klant met een KEW ontvangt een erfenis waarmee in een keer de eigenwoningsschuld kan worden afgelost. In dit voorbeeld geldt niet de in onderdeel 4.9.2 bedoelde voorwaarde dat de eigenwoningschuld moet zijn afgelost voordat KEW tot uitkering komt. Kort na de aflossing wordt de klant geïnformeerd dat de KEW kan worden uitgekeerd. Maar enkel vanwege het feit dat de verzekeraar niet in de voorwaarden heeft staan dat eerst de eigenwoningschuld volledig moet worden afgelost voordat kan worden uitgekeerd, verhindert de tekst van de goedkeuring dat de KEW belastingvrij kan worden genoten.

SEW/BEW en de voorwaarde van het bestaan van een eigenwoningschuld (onderdeel 4.10 besluit)

In artikel 10bis.5, tweede lid, onderdeel a, Wet IB 2001 staat als voorwaarde voor een SEW vermeld dat de rekeninghouder of zijn partner een eigenwoningschuld heeft. In het derde lid van genoemd artikel staat dezelfde voorwaarde voor een BEW.

Voor een KEW geldt deze voorwaarde niet. De staatssecretaris geeft aan dat in de parlementaire geschiedenis aandacht is besteed aan dit verschil op het moment van afsluiten van deze producten, maar dat het verschil niet bewust is gecreëerd. Hij keurt nu goed de SEW/BEW tijdens de looptijd niet hoeft te voldoen aan de voorwaarde dat de rekeninghouder/eigenaar van het beleggingsrecht of zijn partner een eigenwoningschuld heeft. De overige voorwaarden blijven onverkort gelden.

In voorkomende gevallen kan een belastingplichtige bij reeds vaststaande aanslagen met een beroep op ambtshalve vermindering voor dit punt ook naar het verleden toe een correctie vragen. Voorwaarde is dat minder dan vijf jaren zijn verlopen na het einde van het kalenderjaar waarop de belastingaanslag betrekking heeft.

Commentaar

Opmerkelijk dat de staatssecretaris zo lang heeft gedaan om dit verschil ongedaan te maken. Verder had een wetswijziging op dit punt voor de hand gelegen, maar die wordt niet aangekondigd.

Slotopmerking

De goedkeuringen kunnen in de praktijk uitkomst bieden. De goedkeuring van 4.9.2 is naar mijn mening te beperkt. Een algehele goedkeuring met een termijn van zes maanden na aflossing zou rechtvaardiger zijn.

De goedkeuring van 4.10 is zeker praktisch, maar had al veel eerder gegeven kunnen worden.

FA